

מצפה

גם מערות הן נכס

לנו אין אומנם מערות ענק כמו אלה שזכו לפיר"סום באירופה או בארה"ב. בכל זאת, יש בין מע"רות ארץ-ישראל כאלו, שענ"ינן חורג ממסגרתנו המ"צומצמת והן נכס גם בקנה-מידה בינלאומי. כאלו הן מערות הר סדום, מערת בית-שמש, נקרות ראש ה"נקרה, מערות בית גוברין (אף כי, להבדיל, אלה אינן טבעיות) ואחרות.

מרבית המערות הקארס-טיות הידועות לנו בארץ הן בחזקת "מתות" או "מתות למחצה". כלומר: אספקת המים אליהן פסקה זה זמן רב, או הצטמצמה מאוד. תהליכי הרחבת המערות על ידי המסה, או השקעת הגיר המומס ויצירת נטיפים, אי-נס משמעותיים היום בכל המערות החשופות לאט-מוספירה. בכלל: מערה החשופה יותר לאטמוספיר-

רה, "מתה" יותר מבחינה קארסטית.

★

יחד עם זאת — אין המ-ערות הללו "מתות" מב-חינות אחרות. שהרי עטל-פיים, שפנים, דורסי לילה ופרוקי רגלים למיניהם, מאכלסים מי פחות ומי יר-תר את כל המערות. אלא שבכל זאת, אחד מגורמי המשיכה העיקריים במע-רות הם הנטיפים שבהן. ובנקודה זו עלינו להודות לעבודות הפיתוח הנעשות ברחבי הארץ. שכן בעבודות אלו מתגלות מערות קארס-טיות שהיו סגורות לחלוטין — ומשום כך הן מלאות כל אותן צורות מופלאות שנגרמו על ידי התהליכים הקארסטיים.

לא אחת קורה שבעת סלי-לת דרך חדשה, הנחת יסו-דות עמוקים למיבנה גדול או קידוח באר, נתקלים ה"עובדים במערה רבת נטי-פיים. אלא שברוב המקרים אין התגלית זוכה לפירסום והעוסקים במלאכה ממה-רים לסתום את פי המערה, לבל תפריע להם בעבודתם. זאת — לפני שמספיקים לבדוק אותה כראוי, ומבלי לתת את הדעת שמא אפשר להשאיר את המערה פתו-חה ללימוד או לסתם בי-קורי קהל.

★

ציפורים ועתיקות, צמ-חים ונוף. כבר נעשו לנוש-אים מוכרים בציבור היש-ראלי, ובעת הצורך מופעל לחץ דעת-הקהל לשימורם מהשמדה או מהעלמה. אך לא כך הוא בנושא המע-

רות. התעוררות נרחבת בנו-שא זה עשויה, איפוא, לה-ביא למניעת סתימתן של מערות נטיפים נפלאות ה-מתגלות מדי פעם.

יש בארץ ניצנים ראשונים של יכולת ועניין אישי במחקר המערות, ויש צורך לעודדם בכל דרך אפשרית. אך אליה וקוץ בה: ב"הד-בקת" הציבור ב"מחלת המערות" אנו נוטלים על עצמנו סיכונים פיזיים ומוסריים, משום הקשיים והסכנות המיוחדות הכרו-כות בחדירה אל המערות.

למזלנו אין אנו צריכים ללמוד על בשרנו בדרך ה-קשה, את הטכניקות השו-רות של חקר המערות. יש בעולם ידע רב מאוד ותקני בטיחות בדוקים לצורך זה. אנו חייבים לאמץ אותם לעצמנו ולכוף אותם על כל מי שמבקש לרדת למערה ולחוקרה. רק כך אנו עשו-יים להגיע למצב, שבו לא יירדו נערים ללא כל סידורי בטיחות נאותים לתוך מע-רות ולא יגרמו לבהלה, דא-גה ו"פחד מערות" בקרב הציבור.

אם כך יהיה, נוכל להפיץ ללא חשש את "מחלת המ-ערות", למנוע סתימתו של אוצר טבע כזה בכל מקום שיתגלה — ולפתוח לפני הציבור הישראלי חובב ה-טבע תחום חדש ומרתק לפעילות רבת הנאה.

יגאל סלע